

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

Laus Theologi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Laudabitur Physicus, si inuenerit causas, effectus, res, rationes, regiones, & cetera, quibus vitæ civili decus, & utilitas conciliari possit.

Secundò, si res omnes naturales, ecelum, ignem, aerem, aquam, terram, meteora, stirpes, arbores, herbas, animalia, eorumque affectus, figuram, proprietates, lineamenta, staturam complexus fuerit.

Tertiò, si in Physicis mechanicis sit versatus, vt si sabinarius, hydraulicus, aquilegus, fluminum deriuator.

Quartò, si naturali scientia, in medicis, bellicis, politicis, rusticis, nauticis, architectonicis, ludicris, theatris, vtiliter, feliciterque vtar.

Ethici verò partes sunt, de summo bono philosophari, vitia, & virtutes suis coloribus depingere, definire, distinguere, mederi affectibus, mores instituire, saluberrimis præceptis vitam regere.

Laus Medicæ.

Ad laudem Medicinæ in genere præstat legere vitam Galeni, ex Iulio Alexandrino collectam, Andream Tiraq. in commentarijs de nobilitate, Antonium Gueuaram, in epist. ad Doctorem Melgarim Brissonium. Sunt multa Medico cum Physico communia, sed præterea laudatur medicus, si quid inuenerit in medicinæ inquisitione, ratiocinatione, obseruatione.

Secundò, si excellat, rem anatomicam cognoscendo, dispensando medicamenta, prædicendo, medendo, curando, &c.

Laudem, & conditiones *irrisperit*, vide l. 11.

Laus Mathematici.

DE Mathematicis disciplinis dixit Augustinus lib. de ordine: *quas multi sancti nesciunt quidem, & qui etiam sciunt eas, sancti non sunt.* Constat tamen si legitime tractentur, earum dignitatem, & utilitatem permagnam esse. His suffragantur Timæus Platonis, Aristoteles multis in locis, Aicinos in Isagoge ad doctrinam Platonis. Quin Plutarchus commemorabilem sententiam Platonis notat, *ὅτι οὐδὲν ἴσθηται πρὸς τὴν ἀρετὴν ὡς ἡ ἀριθμητική.*

Laudabitur Mathematicus, si musicam, perspectivam, mechanicam, cosmographiam, geometriam calleat.

Secundò, si in astrologiis sit bene versatus, aliqua inuenerit, docuerit, scripserit.

Tertiò, si cœli motus, astorum cursus, & conuersiones, annos, bisextum, solsticia, eclipses, plenilunia, festos dies, recta ratione indaget, aperiat, explicet.

Quartò, si astronomia feliciter, & vtiliter in vita civili vtar, si non sit Genethiacus, rudiarius, prognosticus, Criticus, Chaldaus.

Quintò, si tempestates futuras, vbertatom, fertilitatem, celebritatem loci prædicat.

Sextò, si Arithmeticam probè teneat, non nihil inuenerit, communicarit, eadem in temporum distributionibus, supputationibus, disciplinis, contractibus, mercunijjs, tributis bene vtar, &c.

Laus Musici.

EXTAT apud Cassiodorum libr. 2. variat. 40. ad Boëtium Patritium præclara laus Musicæ. Item apud Martianum Capellam l. 9.

Laudatur Musicus ab effectis, si musicam inuentis, exemplis, scriptis illustrarit, certarit, in publicis certaminibus coronatus fuerit.

Secundò, si fidicen, citharæcedus, lyrista, tibicen, Choraula, tubicen.

Tertiò si in sacris, in honestis spectaculis, in prælio, cum laude cantarit.

Si musica memoriam firmarit, studiis gratiora lenierit, agrestes cicurarit, pietatem, & cultum Dei promouerit, castitatem fuerit tutatus, temperantiæ consuluerit, ad fortitudinem inuitarit, ad prælium animarit, iram fopierit, tristitiæ nubem discusserit, &c.

Laus Theologi.

IN apice scientiarum sedet Theologia, quæ propius solem æternum respicit: vera sapientia, præ cuius luce profanæ scientiæ nihil aliud videatur, quàm marcescentes vanitates, vt appellantur à D. Ambrosio, Hexam. l. 6.

Exemplar laudibus huiusmodi esse poterit, quod habet D. Greg. Nazianz. in oratione funebri S. Basilij, vbi eius sapientiam excellenti stylo commendat. Paucis, & byssinis verbis S. Augustini laudem complexus est Volustanus. *Legi deest, quicquid ab Augustino contigerit ignorari.*

Ab ea sic commendatur Theologus. Primò, si librorum sacrorum, si patrum orthodoxo-

N n a 2 rum

Dei intelligendus Tertull. Expelluntur Mathematici sicut Angeli eorum, presumens stellarum nos immutabili arbitrio agi.

rum, & decretorum Ecclesie accuratam cognitionem habeat.

Secundò, si prudenter, piè, feliciter interpretetur, viua voce, scriptis commentarijs, concionibus.

Tertiò, si sublimes quæstiones de Deo, Angelis, & Christianæ religionis mysterijs, quæ ad scholasticam attinent, discretè, subtiliter, sanctè, grauius enucleat.

Quartò, si Theologiam, quam moralem vocant, de actionibus Christianis licitis, vel illicitis, partim vi iudicij, partim longa lectione fuerit complexus, si in huiusmodi quæstionibus discutendis solers sit, & prudens, &c.

Laus pietatis.

Scientia ad virtutes transeo. Primum locum obinet pietas, de qua Synesius in libro ad Imperatorem Arcadium, de regno:

Ευσέβεια δὲ πρῶτον ὄψο βεβλήθη, κρητὶς ἀσφάλης ἐστὶν ἡ ἐσθλὴ τῆ ἀγαθῆς ἐμπροσθεν. Hæc basis firma est, cui imperij, & vitæ priuata simulachrum insistit.

Pietatis partes enumerata.

Vt est autem cultus erga Deum, huius partes sunt amor Dei, timor, & honor, restatus fide, spe, charitate, & officijs iustitiæ Christianæ.

Secundò, hæreseos odium, zelus propagandæ religionis Christianæ.

Tertiò, preces, supplicationes, orationes religiosæ, cum frequentia, constantia, perseuerantia, vehementia, seruire, ardore.

Quartò, grati animi significatio erga Deum, votiuua, vel libera, corporis voluntaria afflictatio, castitas, paupertas, obedientia, peregrinatio religiosâ, honores Ecclesiasticis habitibus, librorum factorum, templorum, imaginum cultus, &c.

Aufon. in actione gratiarum ad Imperatorem Gratianum.

Nonnulla attingit Aufonius ad Gratianum, Nullum quidem diem ab adolescentia tua, nisi adorato Dei numine, & voti reus, & illicò absolutus egisti, lotis manibus, mente pura, immaculabili conscientia, & quod in paucis est, cogitatione sincera (indè castitas Imperatoris) Operto conclaui tui, non sanctior ara Vestalis, non Pontificis cubile castius, nec puluinar flaminis tam pudicum.

Addit de modestia. Cuius vnquam egressus auspiciator fuit, aut incessus modestior, aut habitudo cohibitor, aut familiaris habitus condécenciator.

Laus prudentie.

Prudentia quæ à Synesio ἀπισθὲν ἀριτῶν βασιλικῶν πρῶτα dicitur, ab Aristotele definitur, ἐστὶν μετὰ λόγῳ ἀποδοῦναι, κατὰ ἀγαθὰ ἀνδραγαθίαν, ἢ κατὰ πρακτικὴν. Habitus cum recta ratione, in bonis, maliq̃ actiuus.

Laudabuntur in prudente octo virtutes administræ prudentiæ, memoria, intelligentia, docilitas, solertia, ratio, prouidentia, circumspectio, cautio.

Octo virtutes in prudentia committuntur diligenter notanda.

Memoria, est cognitio rerum præteritarum.

Intelligentia præsentium.

Docilitas notitia per institutionem comparata.

Solertia, quæ est ingenij in inueniendo, & conijciendo sagacitas.

Ratio, quæ argumentatione, & ratiocinatione concluditur.

Prouidentia, est ipsa dispositio rerum ad finem consequendum idonearum.

Circumspectio, est ad circumstantias rei ipsius, de qua agitur, attentio.

Cautio denique, molitio quædam mentis, aduersus ea, quæ sese obijciunt, impedimentata.

Et hæc de ipsâ virtute considerantur.

Quod verò ad obiecta pertinet, vel est in rebus priuatis, circa coniugem, sobolem, fortunam, rei familiaris administrationem, in venditionibus, emptionibus, commutationibus, locationibus, ærealieno dissoluendo, diuitijs conferuandis.

Vel in publicis extra bellum, in legibus ferendis, non ferendis, abrogandis, seditionibus comprimidis, conferuandis ciuitatibus, reconciliandis, tributis, vœtigalibus, iudicij disponendis.

In militia, in bellis suscipiendis, non suscipiendis, tempore, loco, rei gerendæ modo, captandis, occultandis suis consilijs, hostilibus detegendis, eludendis, militibus deligendis, exercendis, animandis, parandis armis, vasis, machinis, impedimentis, classibus, commeatibus, stipendijs, acie instruenda, pugna pugnanda, victoria moderanda. Attingit nonnulla Plinius in Traiano.

Hoc veri Principis at que etiam Consulis reconciliare amulas ciuitates, tumentesque Populos non Imperio magis, quam ratione compes-